

Recenzje

Albina Gołubiewa, Walentyna Czczuga, Paulina Węclawiak, *Słownictwo rosyjskie w ćwiczeniach*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2011, ss. 536.

Autorskie trio Alina Gołubiewa, Walentyna Czczuga i Paulina Węclawiak proponują wszystkim uczącym się języka rosyjskiego oraz nauczycielom i lektorom publikację *Słownictwo rosyjskie w ćwiczeniach*. Jest ona najnowszym podręcznikiem do zajęć z leksyki języka rosyjskiego, który zawiera szeroki zakres problematyki i duży zasób współczesnego słownictwa. Książka została wydana w 2011 roku przez Wydawnictwo Naukowe PWN, ale już na początku roku 2012 nastąpił jej dodruk. Warto więc zastanowić się, dlaczego tak szybko zdobyła uznanie wśród zajmujących się językiem rosyjskim.

Przyjrzymy się najpierw jej budowie. Podręcznik składa się z dwudziestu jeden rozdziałów stanowiących główne bloki tematyczne proponowane przez autorki. Należą do nich następujące problemy: ludzie, wygląd zewnętrzny, charakter, zdrowie, choroby naszych czasów, nauka, praca, miejsce zamieszkania, transport, jedzenie, święta, czas wolny, sport, wypoczynek i podróże, mass media, pieniądze, cywilizacja przedmiotowa, sztuka w naszym życiu, życie społeczne, środowisko naturalne, Rosja. Taki dobór tematów przez autorki umożliwia poznającym język Puszkina i Dostojewskiego przyswojenie sobie najpierw słownictwa z naszego najbliższego otoczenia, jak: wiek, etapy życia, dzieciństwo, nastolatki, śmierć, rodzina, przyjaciele, miłość, zawarcie małżeństwa i ślub, bo właśnie taki jest zbiór zagadnień znajdujących się w rozdziale pierwszym noszącym tytuł *Ludzie*. Następnie autorki sukcesywnie rozszerzają horyzont uczącego się i sięgają po zagadnienia coraz odleglejsze, ale związane z naszą egzystencją i życiem społecznym, jak np. cywilizacja przedmiotowa czy środowisko naturalne. Opanowanie tego materiału otworzy możliwość prowadzenia konwersacji na wiele współczesnych, istotnych problemów z zakresu życia społecznego (np. pracoholizm, głód, terroryzm, depresja), kultury (np. sztuka elitarna i masowa), ekologii (np. klimat, kataklizmy) itd. Podręcznik kończy zestaw lekcji poświęconych Rosji. Są to:

- Rosja i inne kraje WNP,
- Ustrój społeczno-polityczny,
- Przyroda. Klimat. Strefy czasowe,
- Kolej transsyberyjska,
- Narody. Rosjanie — co to za ludzie,
- Dacza,
- Kuchnia rosyjska,
- Moskiewska metropolia,
- Moskwa. Kreml,
- Sankt Petersburg.

Zapoznanie uczących się języka rosyjskiego także z jego rdzennymi użytkownikami i realiami kulturalno-społeczno-politycznymi Rosji jest naszym zdaniem bardzo cenne, bo pozwoli przybliżyć Polakom rosyjską duszę, historię i kulturę naszego wschodniego sąsiada. Wśród bardzo wartościowych realizowalnych tekstów, np. o kolei transsyberyjskiej, szczególnie ciekawy w tym bloku — a autorzy dość rzadko sięgają po to zagadnienie w podręcznikach — wydaje się tekst poświęcony fenomenowi rosyjskiej daczki — zjawisku nieznanemu w innych krajach Europy.

Każde zagadnienie zawiera współczesne, najczęściej używane neutralne i potoczne słownictwo, zwroty i wyrażenia oraz materiał leksykalny, który przysparza szczególnych trudności Polakom, a także wiele nowych słów i wyrażeń powstałych w ostatnim czasie, przede wszystkim pod wpływem języka angielskiego, jak np.: *промоутер, хедхантер, флешка, веб-камера*.

Autorki zbudowały wszystkie jednostki w zbliżony sposób. Poświęcają im zazwyczaj około ośmiu–dziesięciu różnorodnych ćwiczeń. Najczęściej zaczynają od zadań stosunkowo prostych, zawierających elementy graficzne, które mają pomóc zapamiętać podstawowe słownictwo, a więc należy podpisać lub połączyć obrazki z właściwymi zwrotami, uzupełnić opisy albo po prostu nauczyć się poprawnie czytać podpisy pod nimi — tak jest między innymi w lekcji o owocach. Duża, ale nie nadmierna, liczba ilustracji uatrakcyjnia proces uczenia się i ułatwia zapamiętywanie nowego słownictwa.

Naukę nowych słów i ich właściwą wymowę bardzo ułatwi zaznaczony akcent. Autorki zadbały bowiem o oznaczenie akcentów we wszystkich nowo wprowadzanych słowach, a także tych, w których uczący się mogliby mieć wątpliwości, gdzie go postawić.

Słownictwo nie może funkcjonować bez gramatyki, dlatego też Alina Gołubiewa, Walentyna Czczuga i Paulina Węclawiak wprowadziły niezbędne zagadnienia gramatyczne i ortograficzne, niejako „przypadkiem” łącząc je z poszczególnymi zagadnieniami leksykalnymi. Nie zajmują się jednak wyjaśnianiem problemów gramatycznych i ortograficznych, a jedynie demonstrują je na przykładach i w ćwiczeniach. W związku z tym naukę gramatyki należałoby bezwzględnie uzupełnić innymi podręcznikami.

Cennym elementem w *Słownictwie rosyjskim w ćwiczeniach* są zadania zmuszające do własnych przemyśleń i wypowiedania swoich poglądów na różne tematy, co aktywizuje uczących się i nie pozwala pozostać biernym w czasie zajęć, wciąga w dialog z lektorem i innymi członkami grupy, przyspieszając tym samym proces przyswajania nowego słownictwa i rozwijając umiejętność wypowiedzi w języku obcym.

Wszystkie polecenia do ćwiczeń Autorki sformułowały w języku polskim, chociaż wydaje się, że korzystniejsze dla odniesienia wartości dydaktycznej podręcznika byłoby podanie poleceń w obu językach — również rosyjskim, tak jak to Autorki uczyniły przy podawaniu zagadnień: określenie polskie oraz rosyjskie. Rozszerzyłby się wówczas krąg odbiorców podręcznika, a jego polskojęzyczni użytkownicy mogliby wpoić sobie wiele zwrotów i wyrażeń niezbędnych do nauki na wyższym poziomie lub na zajęciach prowadzonych przez naturalnych nosicieli języka rosyjskiego. W naszym odczuciu jest to jedyny minus tego bardzo rzetelnie przygotowanego podręcznika.

Książka posiada klucz do większości ćwiczeń, co ułatwi pracę samodzielnie korzystającym ze *Słownictwa*, a innym pozwoli na samokontrolę przyswojonego materiału.

Alina Gołubiewa, Walentyna Czczuga i Paulina Węclawiak podają we wstępie, że materiał leksykalny do podręcznika został przez nie zaczerpnięty ze słownika *Тематический словарь русского языка* (pod red. В.В. Морковкина, Москва 2000) i może stanowić bazę leksykalną niezbędną do opanowania języka rosyjskiego na poziomie B.1 i B.2. W związku z tematycznym podziałem zagadnień *Słownictwo rosyjskie w ćwiczeniach* może stanowić uzupełnienie właściwie każdego podręcznika do nauki języka rosyjskiego, a z powodu różnego poziomu trudności językowej ćwiczeń, książkę tę warto polecić poznającym język rosyjski na poziomie zarówno początkującym i średnio zaawansowanym, jak i zaawansowanym.

Danuta Pytel-Pandey